

**LIETUVOS RESPUBLIKOS ĮSTATYMO
„DĖL EUROPOS SĄJUNGOS BEI JOS VALSTYBIŲ NARIŲ IR ČILĖS RESPUBLIKOS
PAŽANGIOJO PAGRINDŲ SUSITARIMO RATIFIKAVIMO“ PROJEKTO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl Europos Sąjungos bei jos valstybių narių ir Čilės Respublikos pažangiojo pagrindų susitarimo ratifikavimo“ projekto (toliau – Ratifikavimo įstatymo projektas) tikslas – ratifikuoti 2023 m. gruodžio 13 d. Briuselyje priimtą Europos Sąjungos bei jos valstybių narių ir Čilės Respublikos pažangų pagrindų susitarimą (toliau – Susitarimas).

Susitarimu siekiama modernizuoti 2005 m. kovo 1 d. įsigaliojusį Europos bendrijos bei jos valstybių narių ir Čilės asociacijos susitarimą, kad būtų pagerinti politiniai ir ekonominiai santykiai, pagilintas bendradarbiavimas ir prekyba, išplėstos dabartinės dvišalės sistemos taikymo sritys ir pritaikytos prie naujų politinių ir ekonominių pasaulinių iššūkių, naujos Europos Sąjungos (toliau – ES) ir Čilės partnerystės realybės.

Susitarimo 41.5 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad Susitarimas įsigalioja trečio mėnesio po paskutinio šalių (ES narės, ES ir Čilės Respublika) pranešimo, kuriuo jos informuoja viena kitą apie šio Susitarimo įsigaliojimui būtinų atitinkamų vidaus procedūrų užbaigimą, datos pirmąją dieną. Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių įstatymo 7 straipsnio 1 dalies 10 punkte nustatyta, kad tarptautinės mišriosios sutartys turi būti ratifikuojamos.

Teikiamo Ratifikavimo įstatymo projekto tikslas – įgyvendinti Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatytas procedūras, būtinas Susitarimui įsigaliojoti.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymo projektą parengė Užsienio reikalų ministerijos Tarptautinės teisės grupės (vadovė Ingrida Bačiulienė, tel. +370 706 5 2910, el. p. ingrida.baciuliene@urm.lt) atašė Agnė Stankevičienė (tel. +370 706 5 2484, el. p. agne.stankeviciene@urm.lt).

3. Dabartinis teisinis Įstatymo projekte aptartų teisinių santykių reguliavimas

Iki Susitarimo Europos Sąjungos ir Čilės santykiai grindžiami 2005 m. kovo 1 d. įsigaliojusiu Europos bendrijos bei jos valstybių narių ir Čilės asociacijos susitarimu (toliau – Asociacijos susitarimas). Vėliau ES ir Čilė sudarė keletą dvišalių sektorinių susitarimų, įskaitant Briuselyje pasirašytus Susitarimą dėl prekybos vynais ir Susitarimą dėl prekybos spiritiniais ir aromatizuotais gėrimais (toliau – susitarimai dėl vynų ir spiritinių gėrimų) dėl abipusio vynų ir spiritinių gėrimų pavadinimų pripažinimo ir apsaugos. Susitarimai dėl vynų ir spiritinių gėrimų, kurie anksčiau buvo pridėti prie Asociacijos susitarimo, yra įtraukti į Susitarimą. 2023 m. gruodžio 13 d. Briuselyje priėmus Susitarimą, kartu buvo priimtas Europos Sąjungos ir Čilės Respublikos laikinasis susitarimas dėl prekybos (toliau – Laikinasis susitarimas), kuris įsigaliojo nuo 2025 m. vasario 1 d. ir apima prekybos ir investicijų liberalizavimą. Laikinasis susitarimas neteks galios, kai įsigalios Susitarimas.

4. Siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Susitarimą sudaro keturios dalys. Susitarimo tikslai ir bendrieji principai išdėstyti I dalyje („Bendrieji principai ir tikslai“): pagarba demokratijos principams, žmogaus teisėms ir pagrindinėms laisvėms, teisinės valstybės principui, masinio naikinimo ginklų neplatavimo sąlyga, darnaus vystymosi skatinimas.

Susitarimo II dalyje („Politinis dialogas ir bendradarbiavimas“) ES ir Čilė įsipareigoja gilinti dialogą ir numatomos bendradarbiavimo sritys. Šios dalies nuostatos leis imtis labiau suderintų ir bendrų veiksmų naujose srityse, tokiose kaip visuomenės sveikata, valstybės modernizavimas, migracijos srautų valdymas, masinio naikinimo ginklų neplatavimas, kova su pinigų plovimu ar

terorizmo finansavimu ir kibernetiniais nusikaltimais. Tai lems tvirtesnę partnerystę pasauliniu lygmeniu, pavyzdžiui, dėl Darbotvarkės iki 2030 m., kovos su klimato kaita, vandenynų valdymo, pasaulinio demokratinio valdymo ir žmogaus teisių, tarptautinės migracijos, taikos ir saugumo klausimų.

Susitarimo III dalyje („Prekyba ir su prekyba susiję klausimai“) siekiama pritaikyti Asociacijos susitarimą prie naujų realijų ir nustatyti naują dvišalių prekybos ir investicijų santykių sistemą, atitinkančią naujausius prekybos susitarimus, kuriuos sudarė arba dėl kurių derasi atitinkamai Čilė arba ES. Pagal šios dalies nuostatas:

- geresnės sąlygos eksportuojamiems žemės ūkio ir žuvininkystės produktams patekti į rinkas ir geresnės taisyklės;
- supaprastintos prekių kilmės taisyklės;
- modernizuotos ir supaprastintos pasienio procedūros;
- sąžiningų prekybos ir verslo sąlygų užtikrinimas;
- tvarumo užtikrinimas;
- mažesniųjų įmonių poreikių akcentavimas;
- galimybės paslaugų teikėjams ir skaitmeninės prekybos taisyklės;
- investicijų skatinimas;
- galimybės dalyvauti Čilės viešuosiuose pirkimuose;
- didesnės inovacijų ir kūrinių apsaugos užtikrinimas;
- saugios ir tvarios prekybos žemės ūkio produktais užtikrinimas;
- užtikrinimas, kad techniniai reglamentai, standartai ir atitikties vertinimo procedūros būtų nediskriminaciniai ir nesudarytų nereikalingų kliūčių prekybai;
- skaidrumas ir gera reglamentavimo praktika;
- modernios ginčų sprendimo procedūros.

Susitarimo IV dalyje („Bendroji institucinė struktūra“) pateikiamos bendrosios, institucinės ir baigiamosios nuostatos. Susitarimu nustatoma institucinė struktūra, kurią sudaro Jungtinė Taryba, Jungtinis komitetas ir keletas pakomitečių. Į Susitarimą taip pat įtrauktas konsultavimosi su pilietine visuomene mechanizmas, taikomas visam Susitarimui, kad abiejų šalių pilietinė visuomenė galėtų būti išklaudyta dėl visų Susitarimo nuostatų. Susitarimu nustatoma tvarka, kuri būtų taikoma, jei viena iš Šalių nevykdytų pagal Susitarimą tenkančių pareigų. Susitarime numatyta galimybė jį visą ar jo dalis taikyti laikinai. Jis sudaromas neribotam laikotarpiui ir juo pakeičiamas Asociacijos susitarimas ir Laikinasis prekybos susitarimas.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta
Ratifikavus Susitarimą neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai
Įstatymo projekto priėmimas ir Susitarimo ratifikavimas tiesioginės įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės.

7. Galima priimto įstatymo įtaka verslo sąlygoms ir jo plėtrai
Ratifikavimo įstatymo įgyvendinimas nepadarys neigiamos įtakos verslo sąlygoms ir plėtrai. Susitarimas sudarys galimybes Šalių investuotojams savo teises įgyvendinti kreipiantis į specialiai įsteigtą Pirmosios instancijos ginčų sprendimo instituciją ir nuolatinę Apeliacinę ginčų sprendimo instituciją, nagrinėjančią skundus dėl Pirmosios instancijos ginčų sprendimo institucijos sprendimų dėl nuostolių atlyginimo. Šios institucijos veiktų tol, kol tarp Šalių įsigaliojūt tarptautinis susitarimas, nustatantis daugiašalį investicinių ginčų sprendimo mechanizmą, taikytiną ginčams pagal Susitarimo 4 poskirsnį „Investicinių teismų sistema“.

8. Ar Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams

Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams ir parengtas atsižvelgiant į Dvidešimosios Vyriausybės programą.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios, kokius teisės aktus būtina priimti, priėmus teikiamą Įstatymo projektą

Priėmus Įstatymo projektą, priimti naujų, pakeisti ar panaikinti galiojančių teisės aktų nereikės.

10. Įstatymo projekto atitiktis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimams, Įstatymo projekto sąvokų ir jas įvardijančių terminų įvertinimas Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas. Naujų terminų, vertintinų Terminų banko įstatymo nustatyta tvarka, nėra.

11. Įstatymo projekto atitiktis Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos dokumentams

Įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir yra suderintas su Europos Sąjungos teisės aktais.

12. Įstatymui įgyvendinti reikalingi įgyvendinamieji teisės aktai, šių aktų rengėjai

Priėmus Įstatymo projektą, priimti įgyvendinamųjų teisės aktų nereikės.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Valstybės biudžeto lėšų Įstatymo projektui įgyvendinti nereikės.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Ratifikavimo įstatymo projekto rengimo metu specialistų vertinimų ir išvadų negauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

„Čilė“, „Europos Sąjunga“, „tarptautinė mišrioji sutartis“, „tarptautinė prekyba“, „susitarimas“, „susitarimo ratifikavimas“, „pažangusis pagrindų susitarimas“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Susitarimą, 2025 m. rugsėjo mėn. duomenimis, jau yra ratifikavusios šios šalys: Čekija (2024 m. spalio 24 d.), Danija (2024 m. lapkričio 12 d.), Estija (2024 m. spalio 30 d.), Vengrija (2024 m. gruodžio 20 d.), Lenkija (2024 m. spalio 22 d.), Čilė (2024 m. lapkričio 28 d.), Slovakija (2025 m. vasario 6 d.), Latvija (2025 m. gegužės 12 d.), Švedija (2025 m. gegužės 16 d.), Kroatija (2025 m. gegužės 26 d.) ir Ispanija (2025 m. liepos 15 d.).